

KÜRESEL EĞİLİMLER SERİSİ

Çalışma Kağıdı No. 7

Mart 2013

AVRUPA'DA SEÇMEN DAVRANIŞI: BÖLGESEL FARKLILIKLARIN ÖNEMİ

Nazlı Çağın Bilgili¹

Abstract

Elections are central elements of democratic systems as they provide the public with the opportunity – with some restrictions established by legal arrangements such as quotas – to make their voices heard. In other words, it is through election results that we learn a great deal about the social and political circumstances in a country. This paper follows the electoral trends in European countries since the beginning of the 1990s as far as the data makes it possible. In order to create a comprehensive analysis, turnout rates, voter preferences and other major determinants shaping preferences – whether influential economic or identity factors – are considered. Europe is defined, in this research, as all of the EU member states, making a highly complicated and heterogeneous collection. As the trends in these different countries can be expected to diverge, a regional comparison between Western, Northern, Southern and Eastern Europe is provided so that the similar and different electoral trends in these regions are presented clearly.

Giriş

Bir ülkedeki sosyal ve siyasi gelişmeleri takip etmenin en etkili yöntemlerinden biri seçmen hareketini izlemektir. Seçmenin seçimlere gösterdiği ilgiden yaptığı tercihlere kadar attığı her adım o ülkedeki mevcut duruma dair bir takım mesajlar içerir. Bu çalışma Avrupa'da seçmen davranışını incelerken Avrupa'nın geneli için geçerli olabilecek trendleri vurgulayacak ve aynı zamanda da Avrupa ülkelerini dört farklı bölge içerisinde – Batı Avrupa, Kuzey Avrupa, Güney Avrupa ve Doğu

¹ Yrd. Doç. Dr. Nazlı Çağın Bilgili İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesidir. Bilgili demokratikleşme, demokratik değerler, İslam ülkelerinde demokratikleşme ve kadınların siyasete katılımı alanlarında çalışmalar yürütmektedir. Bu alanlarda uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış makaleleri ve uluslararası yayın evleri tarafından basılmış kitaplar içinde bölümleri bulunmaktadır.

Avrupa olmak üzere – ele alarak bölgesel farklılıkları tartışacaktır. Çalışmanın nihai amacı ise bu trendleri ortaya koymanın ötesinde bunları doğuran nedenleri ortaya çıkartıp bu gelişmelerin Avrupa siyasetinin geleceği üzerinde oluşturabileceği etkiler ve hatta bunların Türk siyasetine yapabileceği muhtemel yansımalar üzerine çıkarımlarda bulunmaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi Avrupa içerisindeki ülkeler kolaylıkla genellenebilecek, tek bir potada birleştirilebilecek ülkeler değildir. Yine de bölgesel farklılıklar üzerine konuşmaya geçmeden önce Avrupa'da şu an hakim olan trendin sağ siyasete yönelik olduğunu vurgulamak yerinde olacaktır. Bu genel çıkarımı yaparken ülkelere ait seçim sonuçlarının yanı sıra Avrupa seviyesinde yapılan tek seçimden, Avrupa Parlamentosu (AP) seçimlerinden, bahsetmek gerekir. Son AP seçimlerinden merkez sağ galip çıkarken aşırı sağ oyların da artmakta olduğu gözlemlenmektedir. Aşırı sağın bu yükselişi AB sosyal ve siyasi yaşamının geleceği adına önemli sinyaller vermektedir. Aşırı sağ derken burada milliyetçi, dolayısıyla da göçmen (bu noktada Müslüman göçmenlere yapılan vurgu son derece önemlidir) karşıtı politikalar benimseyen partilerden bahsediliyor. Bu partilerin yükselişi uzun vadede AB entegrasyonu açısından da, Türkiye-AB ilişkileri açısından da, Avrupa'da liberal demokrasinin işleyişi açısından da sorunlar doğurabilir. Tabii ki yine bu noktada Avrupa'nın ne derece heterojen bir yapıya sahip olduğunu bir kez daha hatırlamakta ve bu bahsettiğim trendin tüm Avrupa'da geçerli olmadığı notunu düşmekte yarar var. Örneğin Hollanda'da 2010 seçimlerinde % 15'lik oy oranını yakalamış olan Geert Wilders'in Özgürlük Partisi'nin oyunun 2012'de % 10'a gerilemesini olumlu bir gelişme olarak not etmek gerekir (European Election Database, *Netherlands: Parliamentary Elections 1994-2012*). Aşırı sağ partilerin yanı sıra Avrupa'da son yıllarda önemini arttıran başka küçük partiler de mevcuttur; örneğin Yeşiller. Dolayısıyla resme daha geniş bir açıdan bakarak Avrupa'da giderek yaygınlaşan ikinci bir trendin ise seçmen tercihlerinin ana akım partilerden küçük partilere yönelmesi olduğunu söylemekle yetinmek gerekir.

Avrupalı seçmen tercihlerine dair bu iki trendi vurguladıktan sonra artık bölgesel analizler ile ilerlemenin ve bölgeler arası farklılık ve benzerlikleri bu tartışma sırasında vurgulamanın yerinde olacağı kanaatindeyim. Bu noktada belirtmem gerekir ki bu bölgesel gruplandırmaları yaparken coğrafi kriterlerin yanı sıra ülkelerdeki siyasal yapı ve demokrasinin tarihsel durumu da göz önüne alınmıştır. Aşağıda göreceğiniz bölgesel analizlere konu olan rakamlar bahsi geçen ülkelerdeki genel seçim – 1990-2012 yılları arasında yapılmış olan seçimler – sonuçları üzerine inşa edilmiştir.

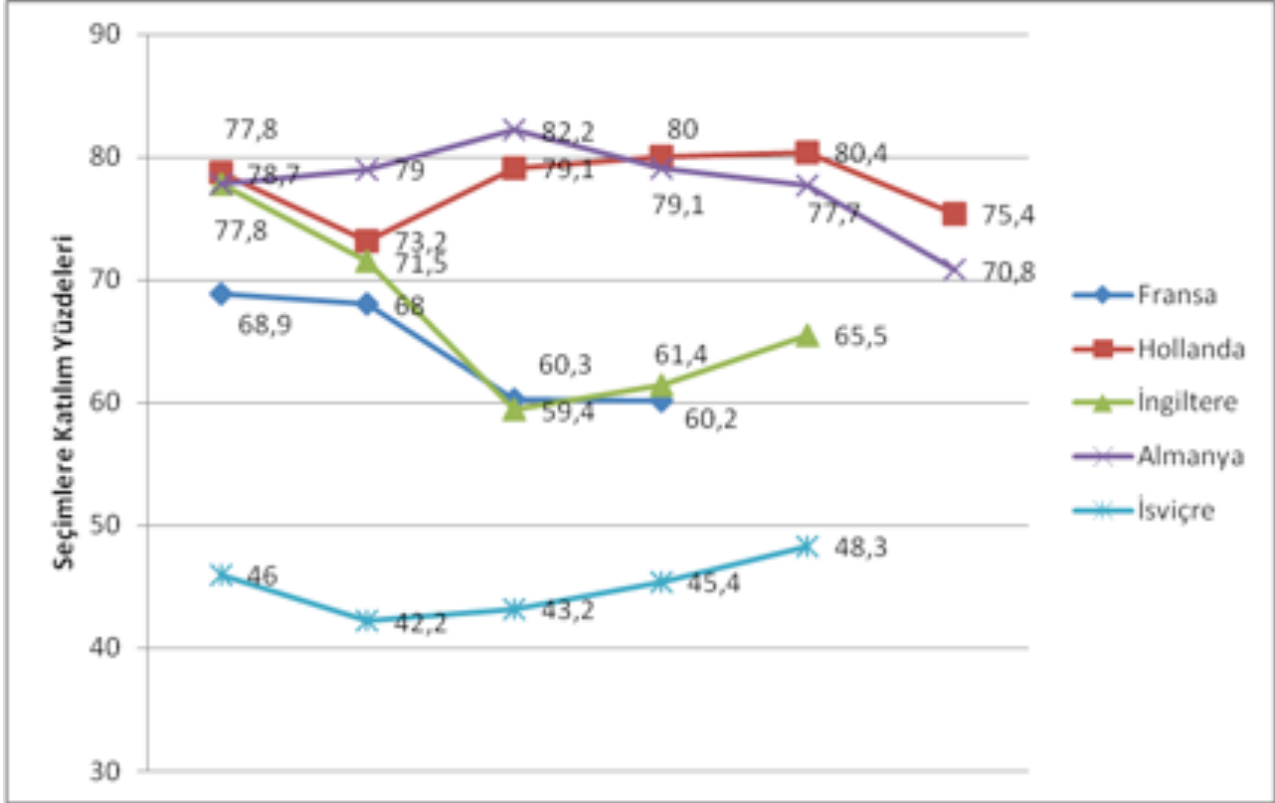
Batı Avrupa

Batı Avrupa grubunda ele alınan ülkeler Avrupa'nın en güçlü, en çok dikkat çeken ülkeleridir. Bu ülkelerdeki demokratik siyasetin de gelişmiş ve yerleşmiş olduğuna inanılır. Bu bölgesel grupların, en azından bazılarının zaman içinde genişletilmesi ve daha çok ülkeyi ele alması planlanmaktadır ancak araştırmanın ilk aşamasında her gruptan en az üç ülke ele alınmıştır. Batı Avrupa grubu dahilinde ele alınan ülkeler; İngiltere, Fransa, Almanya, Hollanda ve İsviçre'dir.

Bu ülkelerdeki seçmen davranışı incelenirken ilk göze çarpan seçimlere katılım oranlarının yıllar içerisinde azalan bir trend gösteriyor olmasıdır. Oranlar ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir ancak genel trendin ortalama % 5-6'lık bir düşüş olduğunu söylemek mümkün. Buradaki istisnanın İsviçre olduğunu mutlaka vurgulamak gerekir. Ancak şu da ilave edilmelidir ki İsviçre aynı zamanda bu ülkeler içerisinde en düşük katılım oranına sahip olan ülkedir. İsviçre halkın % 50'sinin dahi seçimlere katılım göstermediği bir ülkedir. Aşağıdaki grafikte bu beş ülkenin 1990-2012 arasında yapılan tüm genel seçimlerindeki seçmen katılım oranlarındaki değişim gösterilmiştir. Burada grafik çizgilerinin uzunlukları farklıdır çünkü bu yıllar arasında yapılan seçim sayıları ülkeden ülkeye değişmektedir; dolayısıyla ülkelere ait veri sayısında da farklılıklar mevcuttur. Grafik okunurken

çizgilerin uzunluklarına değil yönelimlerine dikkat edilmelidir. Fransa, Almanya ve Hollanda'daki düşüşün dikkate değer olduğunu da peşinen vurgulamak gerekir.

Şekil 1. Batı Avrupa Ülkeleri Seçimlere Katılım Oranları

Kaynak: International Institute for Democracy and Electoral Assistance, *Voter turnout data for Switzerland, Germany, United Kingdom, Netherlands, France.*

Avrupa'da genel olarak gözlemlenen sağ siyasetin yükselişi Batı Avrupa ülkeleri arasında da oldukça net hissedilmektedir. Bahsi geçen beş ülkede de merkez sağ partilerin son seçimlerde en yüksek oyu alan partiler olduğu görülüyor. Fransa'da merkez sağ koalisyonu son iki seçimde diğer tüm partileri büyük bir farkla geride bırakmış, yükseliş gösteren merkez sol dahi % 15'lik bir fark ile koalisyonun gerisinde kalmıştır (European Election Database, *France: Parliamentary Elections 1993-2007*). İsviçre, Hollanda ve İngiltere'de de merkez sağ partilerin oyları yükselen bir trend izlemiş ve bu partiler seçimlerden birinci parti olarak çıkmışlardır. Almanya'da ise merkez sağ parti, Hristiyan Demokrat Birliği, oyları % 2'lik bir düşüş görse de, oylarında çok daha ciddi bir azalma yaşanan Sosyal demokrat Parti'den % 10 fazla oy alarak son seçimleri önde kapatmayı başarmıştır (European Election Database, *Germany: Parliamentary Elections 1990-2009*).

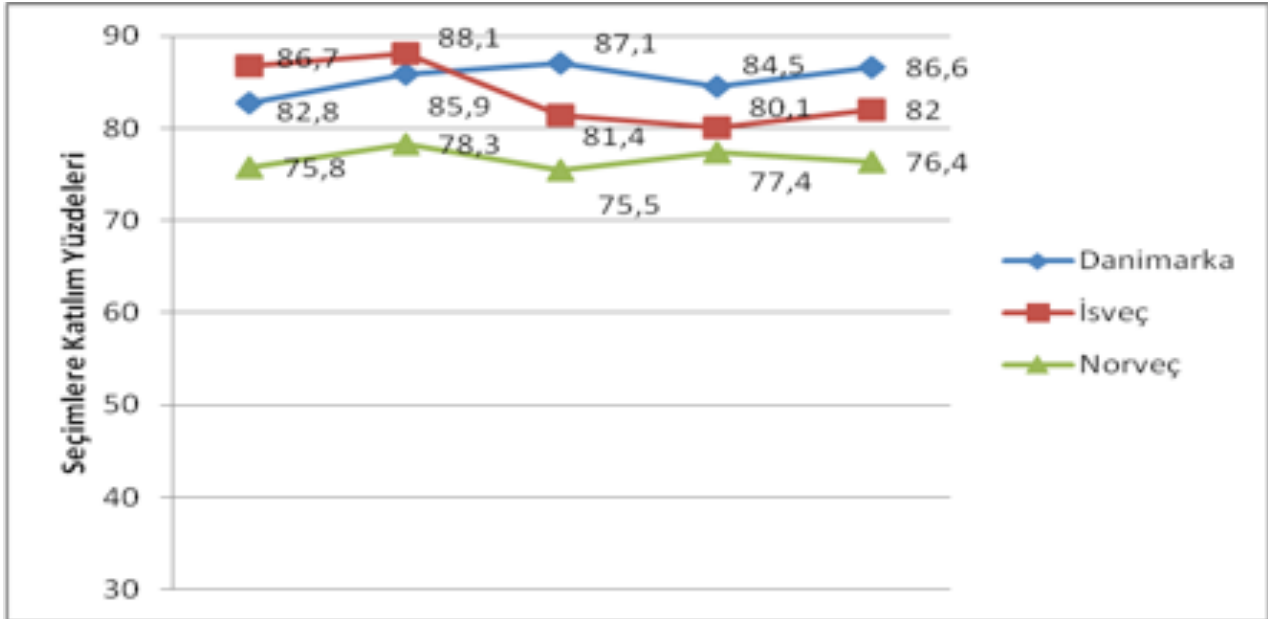
Sağın galibiyetinin yanı sıra ortaya çıkan bir başka trend ise küçük partilerin yükselişidir. Bilhassa Almanya ve İsviçre'de bu eğilimi açıkça görmek mümkün. % 10-15 oy oranı aralığında, Almanya'da üç parti (European Election Database, *Germany: Parliamentary Elections 1990-2009*), İsviçre'de ise iki parti (European Election Database, *Switzerland: Parliamentary Elections 1991-2011*) yer almakta. İngiltere gibi iki partili sisteme sahip bir ülkede dahi bu eğilim göze çarpıyor. Beklentiler ise gelecek yıllarda küçük partilerin öneminin daha da artacağı yönünde. Fransa'da küçük partilerin son iki seçimde oy kaybetmesi tam da aynı zamanda oluşturulan merkez sağ koalisyonun bu oyları çekmiş olmasına bağlanmakta iken Hollanda'da 2010 seçimlerinde büyük başarı göstermiş küçük

partilerin 2012'de bu önemlerini kaybetmeleri AB karşıtı politikaların kaybettiği yönünde yorumlanmıştır. Yine de Hollanda'da tam % 10 sınırında halen iki küçük parti görülebilmektedir (European Election Database, *Netherlands: Parliamentary Elections 1994-2012*).

Kuzey Avrupa / İskandinav Ülkeleri

Danimarka, İsveç ve Norveç'ten oluşan bu ülke grubunun dikkat çekici ilk özelliklerinden birisi Batı Avrupa ile karşılaştırıldığında oldukça yüksek gözüken seçimlere katılım oranlarıdır. Bu üç ülke içerisinde en düşük katılım oranı Norveç'te gözlenmektedir ancak Norveç'teki katılım oranları Batı Avrupa ülkeleri içerisindeki en yüksek değerlere sahip ülkelerin yüzdeleri ile yarışabilecek derecede yüksektir. Dahası bu ülkelerin katılım oranları yıllar içerisinde incelendiğinde de azalan bir trend gözlemlenmez. Genellikle dalgalı bir yapıya sahip olan seçim katılımı, yalnızca İsveç'te yaklaşık % 4'lük bir düşüş göstermektedir ancak bu ülkede elde edilen en düşük oran bile % 82 olduğu için İskandinav ülkesi seçmenin Batı Avrupa seçmeninden daha katılımcı olduğunu söylemek mümkündür. Aşağıdaki grafikte seçimlere katılım yüzdelerini gösteren eksen % 30 ile % 90 arasına ayarlanmıştır ki Şekil 1'de gösterilen Batı Avrupa katılım yüzdeleri ile kolaylıkla karşılaştırma yapılabilir.

Şekil 2. İskandinav Ülkeleri Seçimlere Katılım Oranları

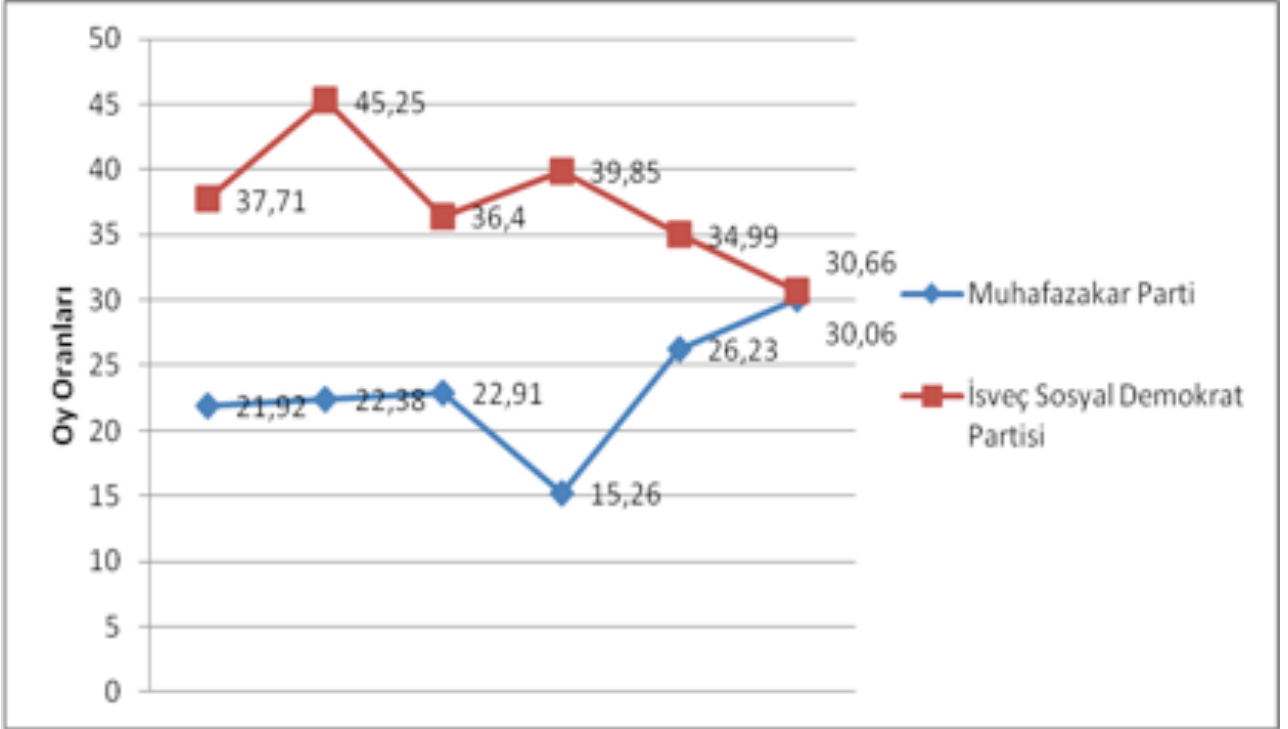

Kaynak: International Institute for Democracy and Electoral Assistance, *Voter turnout data for Denmark, Sweden, Norway*.

İskandinav ülkelerinin en belirgin özelliklerinden birisi de sosyal demokrat partilerin bu ülkelerdeki gücüdür. Sosyal devlet anlayışının son derece gelişmiş olduğu, sosyal demokrat partilerin de yüksek oranlarla seçimlerden çıktığı bu ülkelerde dahi son seçimler dikkatlice incelendiğinde yükselen bir sağ eğilimden bahsetmek mümkün görünüyor. Bahsi geçen üç ülkeden yalnızca Norveç'te halen seçimlerden net bir üstünlük ile çıkan bir sol partiden bahsedebiliriz ki burada bile aşırı sağ İlerleme Partisi'nin her seçimden oylarını arttırarak çıktığını ve son iki seçimde % 20'lik oy oranını geçtiğini görüyoruz. Dahası aynı ülkede yine sağ blok partilerden Muhafazakar

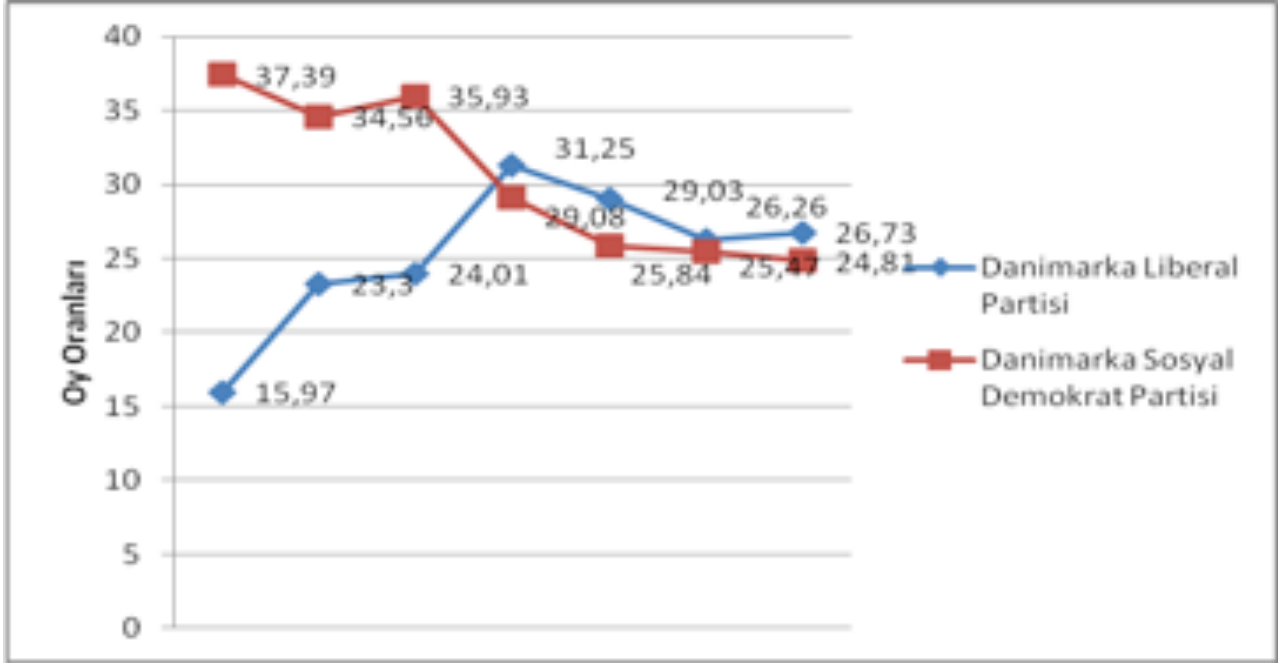
Parti de her seçimden % 15'in üzerinde oy ile çıkmıştır (European Election Database, *Norway: Parliamentary Elections 1993-2009*). İsveç'te son seçimlerde oyları azalan İsveç Sosyal Demokrat Partisi ile oyları artan Muhafazakar Parti'nin son seçimlerde % 30'luk oy oranında bulunduğu görülüyor. Danimarka örneğinin ise diğer iki ülkede – bilhassa da Danimarka'dakine çok benzer bir trend izleyen İsveç'te – gelecekte nasıl bir siyasi tablonun ortaya çıkacağına dair bir fikir verdiği düşünülebilir. Altın oylarını arttırarak gelen Danimarka Liberal Partisi oyları azalan Danimarka Sosyal Demokrat Partisi'ni geride bırakarak son dört seçimden galip olarak çıkmayı başarmıştır.

Şekil 3. İsveç Sosyal Demokrat Partisi ve Muhafazakar Parti Oy oranları (İsveç)

Kaynak: European Election Database, Sweden: Parliamentary Elections 1991-2010.

Şekil 4. Danimarka Sosyal Demokrat Partisi ve Danimarka Liberal Partisi Oy Oranları (Danimarka)

Kaynak: European Election Database, Denmark: Parliamentary Elections 1990-2011.

Güney Avrupa

Güney Avrupa ülkeleri grubunda analize katılan ülkeler şu aşamada İspanya, Portekiz ve Yunanistan ile sınırlandırılmıştır. Bir sonraki aşamada İtalya da bu gruba katılacaktır.

Şu aşamada incelemeye alınan üç ülkeye dair seçmenlerin oy kullanma oranlarına bakıldığında 1990-2012 aralığında oy kullanma oranlarının yaklaşık % 10 azaldığı görülmektedir. Gerek katılım yüzdeleri gerekse bu yüzdelerde yaşanan düşüş dikkate alındığında, Güney Avrupa ülkelerine ait bu bilgilerin Batı Avrupa ülkelerine ait olanlar ile son derece yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Bu üç ülkede gözlenen seçmen tercihleri detaylı bir biçimde incelenmeden önce belirtilmesi gereken çok önemli bir nokta 2008 küresel ekonomik krizinin bilhassa Yunanistan siyaseti üzerinde yarattığı etkidir. Yunanistan açısından son derece ciddi hatta yıkıcı olarak ifade edilebilecek sonuçlar doğuran ekonomik krizin etkileri 2009 seçimlerinden ziyade 2012 seçimlerinde kendisini kuvvetli bir biçimde hissettirmiştir. Öncelikle oy kullanma yüzdeleri üzerinden bir örnek verecek olursak 1990'daki seçimlerde % 79 olan katılım oranı, 2009'da % 70'e düşmüş ancak 2012'de bu değer % 65'e gerilemiştir. Yani 2009 yılına kadar altı seçimde % 9 puan gerileyen katılım, yalnızca bir seçim sonra ve yalnızca üç yıl sonra % 5 daha gerilemiştir (International Institute for Democracy and Electoral Assistance, *Voter Turnout Data for Greece*). Buradan çıkarılacak ilk sonuç ekonomik krizin etkisinde ciddi sorunlar yaşamakta olan Yunanistan halkının siyasi iradenin hayatlarına dair kayda değer bir fark yaratamayacak olduğuna inanmış olması, seçimlere katılmanın yani ülkeyi yönetecek siyasi iktidarın belirlenmesinde rol oynamanın önemli olmadığını düşünmesi ve dolayısıyla da seçimlere pek de yüksek ilgi göstermemiş olmasıdır.

Seçmen tercihleri incelendiğinde ise yine 2012 seçiminde Yunanistan halkının radikal tercih değişikliklerine gittiği görülebilir. Yalnızca üç yıl önce % 33 ve % 43 oranında oylar olan ülkenin iki ana akım partisi Yeni Demokrasi Partisi ve Panhellenik Sosyalist Hareketi sırasıyla % 18 ve % 13 oy

oranlarına kadar gerilemiştir. Bu ana akım partiler tarafından kaybedilen oyları ise sırasıyla Radikal Sol İttifak (% 16), sağ politikalara sahip Bağımsız Yunanlar (% 10), aşırı sağcı, ırkçı kesimin temsilcisi olarak görülen Altın Şafak (% 6) ve Demokratik Sol (% 6) paylaşmıştır (European Election Database, *Greece: Parliamentary Elections 1990-2012*). 2012 seçimlerinde karşılaşılan tüm bu radikal değişiklikler dolayısıyla aşağıdaki analizde Güney Avrupa ülkeleri dikkate alınırken Yunanistan'ın hem 2009 hem 2012 seçim sonuçlarına işaret edilmesi gerekmiştir.

İspanya ve Portekiz'in 1990-2012 yılları arasındaki seçim sonuçları incelendiğinde iki ana akım partinin öne çıktığı, küçük partilerin ise pek bir varlık gösteremediği görülmektedir. Bu partiler % 10 çizgisi civarında ve çoğunlukla altında bulunmaktadır (European Election Database, *Spain: Parliamentary Elections 1993-2011* & European Election Database, *Portugal: Parliamentary Elections 1991-2011*). Yunanistan için de son yaşanan değişiklikler bir yana bırakılıp 1990-2009 periyodu dikkate alındığında aynı durumun Yunanistan için de geçerli olduğu söylenebilir. Ancak Yunanistan'ı diğer iki Güney Avrupa ülkesinden ayıran önemli bir bulgu, 1990-2009 arası dikkate alındığında dahi, diğer iki ülkede – aslında tüm Avrupa'da – görülen sağın yükselişinin Yunanistan için geçerli olmamasıdır. İspanya ve Portekiz'de merkez sağ partiler 2009 itibari ile merkez sol partilerin üzerine çıkıp 2011 seçimlerini kazanırken, Yunanistan'da 2009'da sol eğilimli Panhelenik Sosyalist Hareket'in yükselişi, 2011'de ise iki ana akım partinin de dramatik düşüşü görülmektedir. Güney Avrupa ülkeleri seçmen tercihleri Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerindekilerle karşılaştırıldığında göze çarpan ilk özelliklerden biri de bu ülkelerdeki ana akım partilerin yer yer % 40'ları bulan hatta bu seviyenin de üzerine çıkan oy oranlarıdır. Bu oranlar diğer iki gruptaki ülkelerde pek de sık rastlanılan oranlar değil.

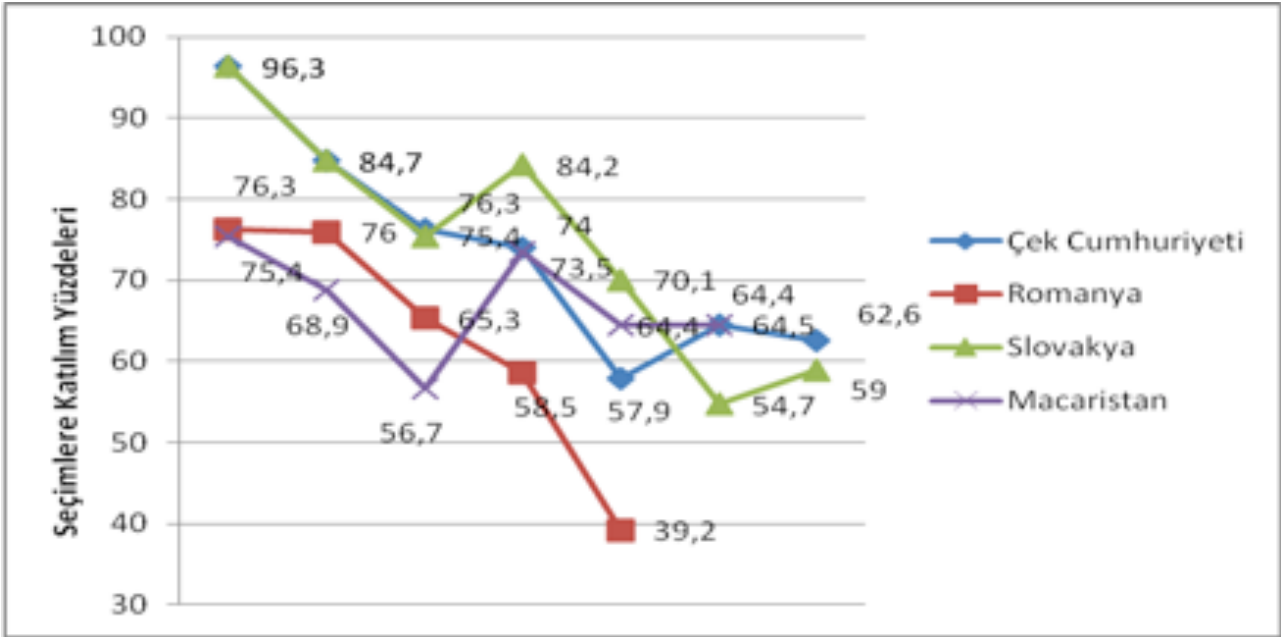
Bu üç ülke ile ilgili belki de en net bulgu 2008 öncesi seçimlerden galip çıkan tüm partilerin takip eden yıllarda güç kaybetmiş olmasıdır. Yani 2008 yılı bu ülkeler için bir kırılma noktası olmuştur. Bu durum Avrupa sosyal ve siyasi yaşamının son dört yılına damga vuran ekonomik kriz ekseninde değerlendirildiğinde Güney Avrupalı seçmenin mesajı oldukça açıktır. Seçmen ekonomik kriz ile karşılaştığı yıllarda hükümette olan parti ya da partileri mutlaka cezalandırmıştır. Böylesine net bir trend krizden pek de etkilenmemiş Kuzey Avrupa ülkelerinde de Batı Avrupa ülkelerinin pek çoğunda da gözlemlenmemektedir.

Doğu Avrupa

Ekonomik kriz Güney Avrupa siyasetini ne kadar karmaşık hale getirmiş olsa da kuşkusuz bu çalışmada ele alınan dört bölgeden en karmaşık siyasi yapıya sahip olanı Doğu Avrupa ülkeleridir. Bunun başlıca nedeni bu ülkelerin görece yeni olan demokrasileri ve bu demokrasilerin inşası ve kalıcı hale getirilmesi konusunda yaşanan sıkıntılardır. Doğu Avrupa ülkeleri halen siyasetçilerin kurumlardan daha önemli olması, oyların değişkenliği, popülizmin gücü gibi nedenlerle eleştirilen siyasal sistemlere sahiptirler. Bölgedeki demokrasinin ne derece sağlam olduğu ve ne derece yerleştirilebildiği ile ilgili de endişeler devam etmektedir.

Bu ülkelerde demokrasinin geleceğine dair endişeleri besleyen bulgulardan biri de 1990-2012 yılları arasında oy kullanma oranlarında yaşanan ciddi düşüştür. Halkın siyasete dair sesini duyurmaya karşı isteksizliği olarak yorumlanan bu durum analistlerin endişelerini daha da kabartmaktadır. Aşağıdaki grafik, bu ülkelerde yaşanan oy verme oranlarındaki düşüşün yukarıda bahsedilen diğer bölgeler ile kıyaslandığında hepsininkinden daha sert bir düşüş olduğunu gözler önüne sermektedir. Grafikteki oy oranları yine % 30 – % 100 (bu kez % 90 üzerinde katılım oranları olduğundan üst sınır % 100'e çekilmiştir) aralığında verilmiştir ki önceki grafikler ile karşılaştırma yapmak mümkün olabilsin.

Şekil 5. Doğu Avrupa Ülkelerinde Seçimlere Katılım Oranları

Kaynak: International Institute for Democracy and Electoral Assistance, *Voter turnout data for Czech Republic, Romania, Slovakia, Hungary.*

Bu gruptaki ülkeler arasında seçmen tercihlerine dair ortak bir eğilim yakalamak pek de mümkün gözükmemektedir. Çek Cumhuriyeti'nde ana akım iki partinin oy oranlarının 2006'dan 2010'a düşüşe geçtiği ve bu partiler tarafından kaybedilen oyların son seçimler öncesinde kurulan iki yeni parti tarafından kazanıldığı görülmektedir. Yani Çek siyasi sisteminde dikkate değer parti sayısında artış yaşanmıştır. Yeni kurulan ve ilk seçimlerinde % 10'un üzerinde oy alan TOP-09 ve Kamu İşleri Partisi, sağ kanada ait partilerdir (European Election Database, *Czech Republic: Parliamentary Elections 1990-2010*). Bu şekliyle Çek Cumhuriyeti'ndeki değişimi Batı Avrupa ülkelerinde yaşananlarla benzerlik göstermektedir. Yukarıda ele alınan diğer ülkelerde ise siyasi durum Çek Cumhuriyeti'ndekine pek de benzememektedir. Slovakya'da Sosyal Demokrasi Partisi son üç seçimdir açık ara farklı bir şekilde seçimlerden birinci parti olarak çıkmakta ve oylarını % 13'ten % 45'e kadar yükseltmektedir. Slovakya'da son seçimlerde bu parti dışında % 10'un üzerinde oy alabilmiş bir parti bulunmamaktadır (European Election Database, *Slovakia: Parliamentary Elections 1990-2012*). Macaristan'da ise tam da Slovakya'nın aksine siyaseti milliyetçi muhafazakar olarak tanımlanan Macaristan Halk Birliği, 1994'den beri oylarını yükseltmeyi başarmış ve 2010'da seçimlerden ilk parti olarak çıkmıştır (European Election Database, *Hungary: Parliamentary Elections 1990-2010*). Romanya'da ise % 32 oy oranında oylarını eşitleyen ana akım, sağ ve sol, partiler ile son seçimlerde oylarını neredeyse % 20'ye kadar yükseltmiş bulunan Hristiyan Demokrat Parti dikkat çekiyor (European Election Database, *Romania: Parliamentary Elections 1992-2008*).

Bu bölgede ortak bir seçmen eğilimine rastlanmıyor olmasının nedeni bölgenin demokrasiye dair sorunları olabilir. Siyasal figürlere çok fazla bağlı, ideolojiden çok popülizmin seçmen tarafından dikkate alındığı bir sistemde bu tip bir sonuç şaşırtıcı olmaz. Dolayısıyla şu aşamada seçim sonuçlarına dair verilerin Doğu Avrupa demokrasilerine ait endişeleri doğrular nitelikte bir resim ortaya koyduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu karmaşık resmi daha anlaşılır kılmak adına bundan sonraki aşamalarda yapılması gereken bu ülkelerdeki seçmenin tercihlerinin altında yatan

nedenlerin araştırılması ve esas nedenlerin ekonomik mi, ideolojik mi, kişisel mi olduğuna bu şekilde karar verilmesidir.

Sonuç

Yukarıda tartışılan bulguları seçimlere katılım ve seçmen tercihi gibi iki ana başlıkta toparlayarak bölgesel bir karşılaştırma yaptığımızda seçimlere katılım oranları bakımından bölgeler arasında ciddi farklılıklar olduğu görülmektedir. Batı ve Güney Avrupa % 65 civarı katılım oranı ve 1990-2012 periyodunda bu oranlarda ortalama % 7-8 düşüş ile benzer bir seyir izlerken, Kuzey Avrupa'da hem katılım oranlarının daha yüksek olduğu hem de bu oranlarda azalmanın bu bölgede genel bir trend olarak karşımıza çıkmadığı açıktır. Doğu Avrupa'nın ise seçimlere katılım oranlarında Batı ve Güney Avrupa'da gözlemlenen çok daha sert bir düşüş yaşadığı rakamlarla ortaya konulmuştur.

Seçmen tercihleri açısından bakıldığında ise ilk söylenmesi gereken Doğu Avrupa'da karşımıza çıkan karmaşık durumdur. Bu bölge için net bir trendden bahsetmek şu an için mümkün gözükmemektedir. Diğer üç bölgeyi ele aldığımızda ise seçmenin yükselen sağ eğiliminin açıkça kendisini gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu trendde en açık istisna ise Yunanistan'dır.

Yukarıda incelenen seçim sonuçları göstermektedir ki giriş bölümünde genel anlamda Avrupa'da gözlemlenen bir trend olarak bahsedilmiş olan ana akım partilerden ziyade küçük partilerin önem kazanıyor olması ancak Batı Avrupa ülkelerinde görülen bir eğilimdir. Ne Kuzey ne de Güney Avrupa'da benzer bir trendle karşılaşılmıştır. 2012 seçiminde Yunanistan'ın ortaya koyduğu tablo bu noktada da istisna teşkil etmektedir. Ancak yukarıda da bahsedildiği gibi Yunanistan'ın bu özel durumunu 2008 küresel ekonomik krizinden aldığı ciddi yaralar üzerinden değerlendirmek gereklidir. Aslında krizin yalnızca Yunanistan değil tüm Güney Avrupa ülkelerinin siyasal yaşamı üzerinde kayda değer etkisi olmuştur. Kriz sırasında bu ülkelerde hükümette bulunan partilere verilen halk desteğinin 2008 sonrasında giderek azalması bunun en açık örneğidir.

Kaynakça

- European Election Database. (n.d.). *Czech Republic: Parliamentary Elections 1990-2010*. Retrieved January 10, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Denmark: Parliamentary Elections 1990-2011*. Retrieved January 3, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *France: Parliamentary Elections 1993-2007*. Retrieved December 11, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Germany: Parliamentary Elections 1990-2009*. Retrieved December 12, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Greece: Parliamentary Elections 1990-2012*. Retrieved December 17, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Hungary: Parliamentary Elections 1990-2010*. Retrieved January 11, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Netherlands: Parliamentary Elections 1994-2012*. Retrieved December 14, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Norway: Parliamentary Elections 1993-2009*. Retrieved January 4, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Portugal: Parliamentary Elections 1991-2011*. Retrieved December 19, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Romania: Parliamentary Elections 1992-2008*. Retrieved January 11, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfStudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2FfCube%2Fnedpa2012_C1&top=yes

- European Election Database. (n.d.). *Slovakia: Parliamentary Elections 1990-2012*. Retrieved January 10, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fstudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fcube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Spain: Parliamentary Elections 1993-2011*. Retrieved December 18, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fstudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fcube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Sweden: Parliamentary Elections 1991-2010*. Retrieved January 2, 2013 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fstudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fcube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- European Election Database. (n.d.). *Switzerland: Parliamentary Elections 1991-2011*. Retrieved December 12, 2012 from http://eed.nsd.uib.no/webview/index.jsp?study=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fstudy%2Fnedpa2012&mode=cube&v=2&cube=http%3A%2F%2F129.177.90.166%3A80%2Fobj%2Fcube%2Fnedpa2012_C1&top=yes
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Czech Republic*. Retrieved January 10, 2013 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=60>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Denmark*. Retrieved January 3, 2013 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=63>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for France*. Retrieved December 11, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=53>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Germany*. Retrieved December 13, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=61>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Greece*. Retrieved December 17, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=89>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Hungary*. Retrieved January 11, 2013 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=100>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for the Netherlands*. Retrieved December 14, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=164>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Norway*. Retrieved January 4, 2013 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=165>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Romania*. Retrieved December 19, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=189>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Slovakia*. Retrieved January 10, 2013 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=202>
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Sweden*. Retrieved January 2, 2013 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=197>

International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for Switzerland*. Retrieved December 12, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=42>

International Institute for Democracy and Electoral Assistance. (n.d.). *Voter Turnout Data for the United Kingdom*. Retrieved December 12, 2012 from <http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?id=77>